

Polska Agencja
Inwestycji i Handlu
Grupa PFR

Raport Sektorowy
**Sektor IT/ICT
w Kazachstanie**

**SEKTOR IT/ICT
W KAZACHSTANIE**

© PAIH S.A.

Niniejsza publikacja ma charakter informacyjny.
Została opracowana na podstawie informacji uznanych za wiarygodne
i nie stanowi wykładni ani opinii prawnej.
PAIH S.A. nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania
zamieszczonych w niniejszej publikacji informacji oraz za możliwe
konsekwencje jakichkolwiek działań podjętych w oparciu o te informacje.

Wydawca: Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

Warszawa, październik 2018 r.

Spis treści

I.	Rynek IT i ICT w Kazachstanie - podstawowe informacje o branży.	5
II.	Charakterystyka sektora IT i ICT w Kazachstanie - historia, rozwój, statystyka i szczegółowe dane	6
III.	Struktura eksportu i importu	12
IV.	Przedsiębiorstwa i rynek pracy	16
V.	Inwestycje zagraniczne.	20
VI.	Perspektywy sektora.	24
VII.	Uwarunkowania formalno-prawne wejścia na rynek	25
VIII.	Aktualne formy pomocy publicznej	27
IX.	Podsumowanie	30
X.	Główne instytucje i organizacje branżowe.	31

I. Rynek IT i ICT w Kazachstanie - podstawowe informacje o branży

Źródło obrazu: © www.kursiv.kz

W ostatnich latach prawie wszystkie wskaźniki branży IT i ICT wykazały dynamikę pozytywną, demonstrując dość stabilny rozwój sektora na poziomie regionalnym i międzynarodowym, o czym świadczą również oceny organizacji międzynarodowych. Jednocześnie w dziedzinie IT i ICT zaobserwowano znaczną przewagę importowanych towarów i usług, brak własnych wykwalifikowanych specjalistów, niski udział wydatków na badania i rozwój. To wszystko stwarza przeszkody dla pozyskania dywidend z krajowej gospodarki cyfrowej. Obecnie sektor IT i ICT w Kazachstanie jest dynamicznie rozwijającą się sferą aktywności, zarówno ze względu na trendy globalne, powszechne zapotrzebowanie na technologie IT, jak i wsparcie rządu. Rozwój branży spowodowany został stabilnym wzrostem gospodarki Kazachstanu na przestrzeni ostatnich kilku lat, a rząd Kazachstanu, z kolei, w swej działalności poświęca coraz większą uwagę technologiom IT, będąc obecnie największym zamawiającym usług IT w Kazachstanie. Na przykład program utworzenia „Rządu elektronicznego” stał się katalizatorem dla rozwoju branży i pozwolił osiągnąć zwiększenie wielkości rynku IT do 20% rocznie w okresie 2008-2013.

II. Charakterystyka sektora IT i ICT w Kazachstanie - historia, rozwój, statystyka i szczegółowe dane

Historia branży IT i ICT w Kazachstanie zaczyna się od czasu uzyskania przez Kazachstan niepodległości. Już w latach 90-tych ubiegłego wieku przeprowadzono prace badawcze w ramach Krajowego Celowego Programu Naukowo-Technicznego „Informatyzacja gospodarki narodowej Republiki Kazachstanu” oraz Międzybranżowego Programu Naukowo-Technicznego „Rozwój i realizacja pilotażowego projektu segmentu jedynej przestrzeni informacyjnej Republiki Kazachstanu.” Początek rozwoju instytucjonalnego branży IT i ICT jest zazwyczaj kojarzony z utworzeniem w lipcu 2008 roku Narodowego Holdingu Informacyjno-Komunikacyjnego „Zerde” S.A. Najlepiej rozwój branży pokazuje statystyka. Od 2012 roku przemysł ICT Kazachstanu rozwija się we wszystkich kierunkach. Na koniec 2016 roku wielkość branży ICT Kazachstanu wynosiła 1 651 565 mln KZT, czyli o 3% więcej niż w tym samym okresie 2015 roku. Natomiast udział sektora ICT w PKB spadł z 3,9% do 3,5%. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że całkowity PKB kraju w 2016 r. wzrósł o 15% w porównaniu do 2015 r.

Tabela 1. Wielkość branży ICT / mld KZT

	2012	2013	2014	2015	2016
Wielkość branży ICT	1 089,8	1 290,7	1 556,6	1 606	1 651,6
Udział ICT w PKB	3,5%	3,6%	3,9%	3,9%	3,5%

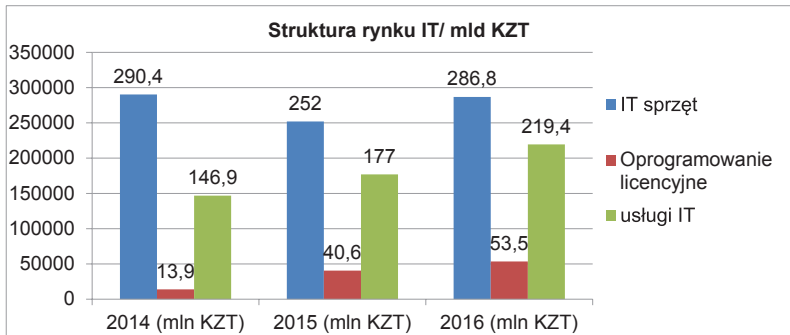
Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

Jednocześnie nie mniej ważną rolę odgrywają wskaźniki wzrostu branży. Na przykład, jeśli w latach 2013 i 2014 wskaźnik wzrostu wynosił 18% i 20% odpowiednio, to w 2016 r wskaźnik ten wyniósł 3%. Sektor ICT składa się z rynku telekomunikacyjnego i rynku IT. Wielkość rynku telekomunikacyjnego zawsze była większa niż rynek IT. Proporcja udziałów w sektorze ICT pozostawała na tym samym poziomie. Jednakże wg wy-

ników roku 2016 proporcja ta zaczęła się zmieniać w kierunku rynku IT, którego udział zwiększył się z 29% do 34%, do 1 061,9 mld KZT, podczas gdy udział rynku telekomunikacyjnego wyniósł 559,7 mld KZT.

Również na rynku IT zauważono wzrost ilości oprogramowania licencyjnego, którego wielkość w 2016 roku wyniosła 53,5 mld KZT w stosunku do 40,5 mld KZT w 2015 roku.

Wykres 1

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

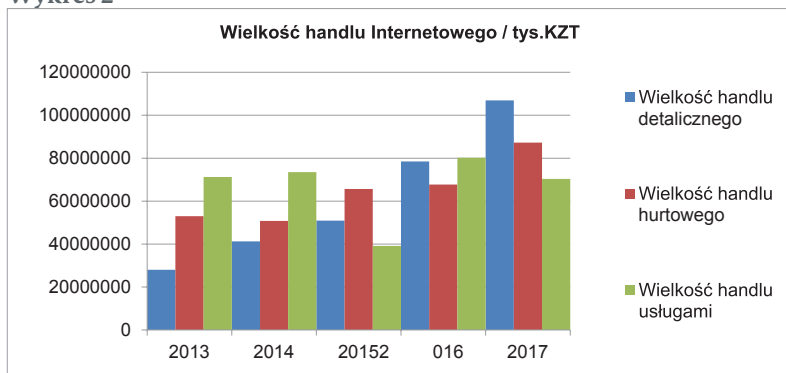
Rozwija się także rynek e-komercji, którego udział w sprzedaży detalicznej wzrósł z 0,5% w 2013 r. do 1,2% w 2016 r., a przewidywany wzrost w 2018 r. wynosi ponad 2,8%.

Warto zaznaczyć, iż w 2018 roku sprzedawcy internetowi na okres pięciu lat zostali zwolnieni z podatku CIT. Takie zmiany zostały wprowadzone do nowego Kodeksu podatkowego.

Obecnie obywatele Kazachstanu najczęściej zamawiają towary z zagranicy (Chiny, Rosja, Niemcy), ponieważ lokalne sklepy internetowe nie mają jeszcze odpowiedniego asortymentu. Odnotowuje się również znaczna różnica cenowa. Największym graczem na rynku usług internetowych są linie lotnicze Air Astana.

Natomiast e-komercja w Kazachstanie ma tendencję wzrostu o 80-100% rocznie (światowy wskaźnik wynosi 50-60%). Zakupy poprzez Internet stają się coraz bardziej popularne wśród obywateli Kazachstanu.

Wykres 2

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

Tabela 2. Potencjał rynku

	Potencjał wzrostu, %	Potencjał wzrostu, mld KZT
Sektor IT i ICT ogółem	3	1 701,1
Rynek IT	5	1 115
Rynek ICT	3	576,5
Rynek oprogramowania licencjonowanego	10	58,8
Rynek usług IT	10	241,3
Rynek e-commerce	3	233,2

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

Tabela 3. Udział użytkowników Internetu %

2013	2014	2015	2016	2017
63,3	63,9	72,9	76,8	78,2

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

Tabela 4. Liczba serwerów

	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba serwerów	27 060	31 163	35 044	40 135	49 098
Liczba serwerów na 1 milion osób	1 588	1 802	1 997	2 255	2 722

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Kazachstanu

* UNCTAD - Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju

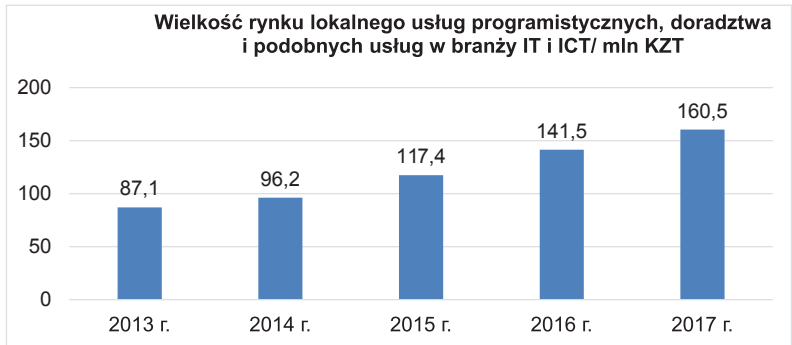
Tabela 5. Liczba kart płatniczych będących w obiegu

	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba kart płatniczych w obiegu, mln szt.	16,5	17,3	17,2	15,7	19,4
Liczba kart płatniczych w obiegu, w % do liczby ludności w wieku powyżej 15 lat	138,1	143,4	139,2	126,7	155,6

Źródło: Bank Narodowy Republiki Kazachstanu

Rozwój pokazuje również rynek lokalnych usług programistycznych, doradztwa i podobnych usług w branży IT i ICT.

Wykres 3

Źródło: Bank Narodowy Republiki Kazachstanu

Ogólnie, stan branży IT i ICT w Kazachstanie można ocenić jako wystarczająco zaawansowany, zwłaszcza od czasu, gdy na poziomie państwa uświadomiono potrzebę rozwoju IT i wdrożenia rządowych środków wsparcia dla branży. Tak na przykład kazachstańska koncepcja „Rząd elektroniczny” (egov.kz), wprowadzona w 2008 roku, uzyskała wysokie oceny na poziomie światowym. Portal cały czas się rozwija, nabywając nowe funkcje i poszerzając zakres usług cyfrowych świadczonych przez organy publiczne.

Jednocześnie w Kazachstanie występuje szereg problemów, które hamują dynamiczny rozwój branży. Najważniejsze z nich to:

- Niedostateczny rozwój Internetu szerokopasmowego w odległych miejscowościach i niewystarczający zasięg LTE / 4G;

- Nie do końca satysfakcjonująca stymulacja działań w Specjalnej Strefie Ekonomicznej „Park Technologii Innowacyjnych” (bardziej szczegółowa informacja na temat SSE znajduje się w rozdziale VII);
- Niewielki popyt na kazachstańskie produkty branży IT i ICT;
- Niezadawalający stan kapitału ludzkiego - odpływ specjalistów z kraju, niewielka liczba i niski poziom profesjonalnych placówek oświatowych.

Badaniem i rozwiązaniem tego typu problemów zajmuje się Narodowy Holding Informacyjno-Komunikacyjny „Zerde” - największe kazachstańskie przedsiębiorstwo państwowe, utworzone dla rozwoju nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych, promowania rozwoju rynku technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz realizacji projektów przełomowych, tworzenia jednolitego środowiska informacyjno-komunikacyjnego. Celami utworzenia holdingu są: stworzenie korzystnych warunków dla poprawy konkurencyjności i efektywności ekonomicznej przemysłu informacyjno-komunikacyjnego; rozwój zasobów i standardów komunikacyjnych; stymulowanie działalności inwestycyjnej i innowacyjnej w dziedzinie informacyjno-komunikacyjnej. Kierunkami strategicznymi działalności holdingu są: zapewnienie rozwoju instytucjonalnego branży technologii informacyjno-komunikacyjnych; pomoc w optymalizacji systemu administracji publicznej w oparciu o dalszy rozwój „Rządu elektronicznego”; rozwój kapitału ludzkiego w branży ICT.

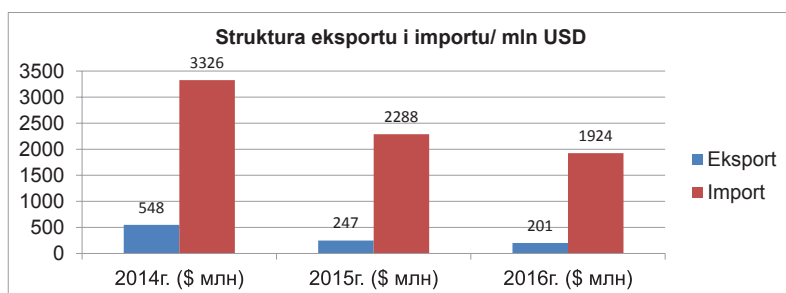
Ponadto, szereg organizacji edukacyjnych zajmuje się opracowaniami naukowo-badawczymi w sferze IT i ICT, z których najważniejszym jest Międzynarodowy Uniwersytet Technologii Informacyjnych (<http://www.iitu.kz/>), który prowadzi badania w dziedzinie IT i ICT, robotyki oraz organizuje konkursy technologiczne, hakatony, zawody i olimpiady w tej dziedzinie, zorientowane na rozwiązanie problemów technologicznych przedsiębiorstw przemysłowych z przyznawaniem dotacji.

III. Struktura eksportu i importu

Jak wynika z Wykresu 4, wielkość handlu zagranicznego branży ICT w dalszym ciągu corocznie spada – eksport w 2016 r. wyniósł 201 mln USD, czyli prawie 2,5 razy mniej niż w 2014 r. Wartość importu również spadła ponad 1,5 raza i na koniec 2016 r. wyniosła 1924 mln USD.

Wykres 4

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu
 zęgólowa analiza handlu zagranicznego (Tabela 6) daje jasność, że handel praktycznie wszystkimi rodzajami towarów i usług ulega znacznemu zmniejszeniu. Wartość eksportu towarów ICT w 2016 r. spadła ponad 5 razy w porównaniu do 2014 r.

Tabela 6. Handel zagraniczny mln USD

	2014		2015		2016	
	Eksport	Import	Eksport	Import	Eksport	Import
ICT, ogółem	548	3 326	247	2 288	201	1 924
Towary	402	2 990	104	1 938	77	1 652
Sprzęt telekomunikacyjny	256	1 128	45	755	29	647
Komputery i sprzęt komputerowy	46	627	9	403	7	224
Komponenty elektroniczne	13	300	9	177	12	169
Sprzęt audio i wideo	66	432	13	259	11	250

Inne towary ICT	21	503	28	343	18	361
Usługi	146	336	142	350	124	272
Telekomunikacyjne	132	193	130	184	109	114
Komputerowe	8	93	10	122	13	128
Informacyjne	6	50	2	43	1	30

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

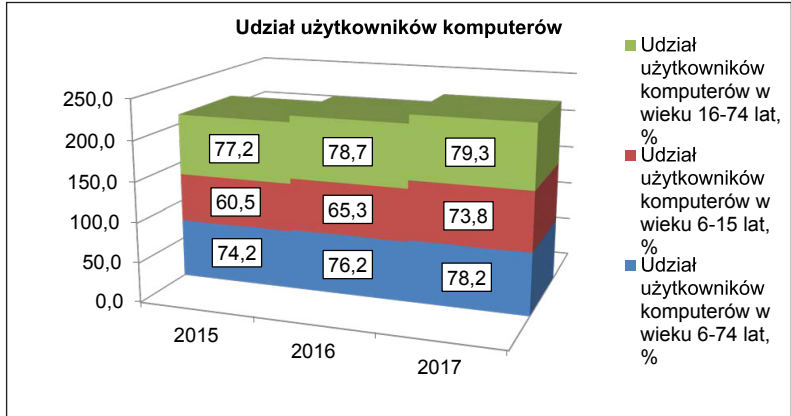
Tabela 7. Produkcja towarów związanych z ICT

	2013	2014	2015	2016
Maszyny cyfrowe obliczeniowe zawierające w jednej obudowie co najmniej procesor centralny i urządzenie wejściowe i wyjściowe, połączone lub rozmieszczone w oddzielnych blokach, szt.	82743	41861	29952	20036
Pozostałe aparaty telefoniczne i aparatura do transmisji i odbioru danych głosowych, wizualnych i innych, w tym urządzenia do komunikacji w sieciach przewodowych i bezprzewodowych (takich jak sieci lokalne i globalne) nie zawarte w innych grupach, tys. szt.	122,7	119,4	321,6	175,3
Przewody i kable elektroniczne i elektryczne i inne, tys. m.	449773,1	462879,7	421681,0	435412,0
Odbiorniki telewizyjne, połączone lub nie z odbiornikami nadawczymi lub sprzętem do nagrania audio bądź wideo lub sprzętem odtwarzającym, szt.	442391	309184	223887	126242
Urządzenia powielające z konwersją formatu danych, szt.	74	16	22	9

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

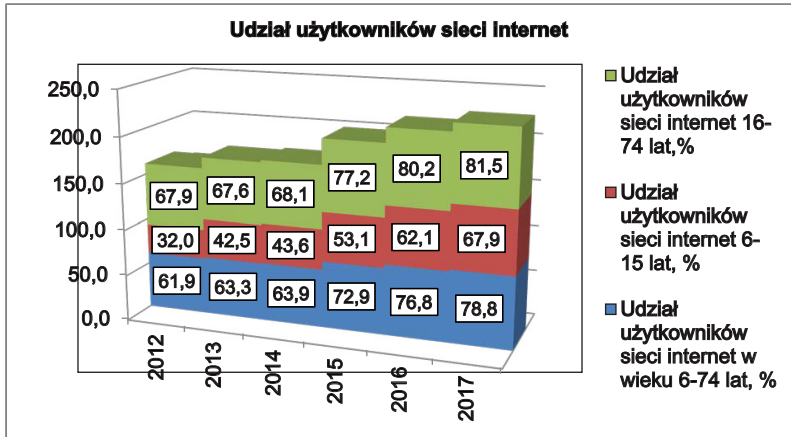
Na rynku krajowym odnotowuje się tendencję wzrostu użytkowników sprzętu komputerowego oraz Internetu. W związku z tym wzrasta popyt na sprzęt i usługi IT&ICT.

Wykres 5

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

Wykres 6

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

Wzrost popytu, a jednocześnie spadek produkcji i importu towarów ICT świadczy o zmniejszeniu siły nabywczej obywateli, którzy korzystają z towarów używanych. Występują także duże ilości importu niezarejestrowanego (szarego).

Tabela 8. Korzystanie z produktów IT&ICT przez instytucje, w tym państwowe, 2017 r.

Liczba instytucji, które złożyły raporty, szt.	8 204
Liczba instytucji korzystających z komputerów, szt.	8 061
Liczba instytucji z dostępem do Internetu, szt.	7 408
Liczba organizacji korzystających z technologii chmurowych, szt.	157
Ilość komputerów w instytucjach, szt.	141 501
W tym podłączonych do Internetu	76 873
Liczba własnych centrów danych (data center), szt.	18
Liczba pokoi serwerowych, szt.	2 442
Liczba serwerów, szt.	5 806
Liczba systemów przechowywania danych, szt.	1 210
Liczba specjalistów w sektorze IT&ICT na koniec okresu obrachunkowego, osób	2 334
Liczba pracowników w odniesieniu do ogółu wszystkich pracowników, którzy w czasie pracy co najmniej raz w tygodniu korzystali z Internetu, os.	123 845
Liczba pracowników w odniesieniu do ogółu wszystkich pracowników, którzy w celach biznesowych korzystają z komputera z dostępem do Internetu, os.	82 741
Wydatki na ICT, mln KZT	29 949,9

Źródło: Komitet Statystyczny Ministerstwa Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

IV. Przedsiębiorstwa i rynek pracy

Według rejestru firm z branży IT i ICT przedstawionego przez holding „Zerde” ich łączna liczba w Kazachstanie wynosi 113 jednostek. Poniżej przedstawiamy najbardziej innowacyjnych przedstawicieli branży IT i ICT, w tym producentów OEM:

„Kazakhtelecom” S.A.

Przedmiot działalności: świadczenie usług komunikacyjnych, zarządzanie, rozwój, wdrażanie, inne.

Liczba pracowników: 26715

<https://telecom.kz>

„ALSECO” S.A.

Przedmiot działalności: sprzedaż, rozwój, wdrożenie, wypożyczanie sprzętu, bezpieczeństwo, inne.

Liczba pracowników: 108

<http://www.alseco.kz>

„Tandem TVS” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: sprzedaż, rozwój, opracowanie, dostawa, bezpieczeństwo, inne. Liczba pracowników: 43

<http://ttvs.kz>

„InesSoft” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: opracowanie, wdrożenie, szkolenie, inne.

Liczba pracowników: 80

<http://www.inessoft.kz>

„IBECSystems” Sp. z o.o.

Działalność: rozwój, wdrażanie, inne.

Liczba pracowników: 40

<http://www.ibecsystems.com/ru#/>

“FindexIT” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: rozwój, wdrożenie, szkolenie, dostawa.

Liczba pracowników: 21

<https://findexit.kz>

„Centrum Handlu Elektronicznego” S.A.

Przedmiot działalności: wdrożenie, szkolenie, bezpieczeństwo, inne.

Liczba pracowników: 250

<https://ecc.kz/ru>

Centrum Technologii Informatycznych „DAMU” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: opracowanie, wdrażanie, szkolenia, inne.

Liczba pracowników: 73

Republika Kazachstanu, Astana, al. Bogenbaj batyra, 16, 5 piętro

Tel. +7 (7212) 940-245,

„Asia Interkomunikacje” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: sprzedaż, dostawa, inne.

Liczba pracowników: 14

<http://aic.kz>

„Rating” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: sprzedaż, opracowanie, wdrożenie, szkolenie, dostawa, bezpieczeństwo, inne.

Liczba pracowników: 79

<http://rating.kz/ru/>

„Asia-Soft” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: sprzedaż, rozwój, wdrożenie, szkolenia, naprawa, dostawa, usługi komunikacji, wypożyczanie sprzętu, bezpieczeństwo itd.

Liczba pracowników: 50

„Instytut sprzętu i technologii kosmicznych” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: produkcja, opracowanie, realizacja.

Liczba pracowników: 90

<http://www.asia-soft.kz/asoft/ru/index.htm>

“Azimut Solutions” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: sprzedaż, opracowanie, wdrożenie, naprawa, dostawa, wypożyczenie sprzętu.

Liczba pracowników: 21

<http://asolutions.kz>

„IT integra” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: sprzedaż, opracowanie, wdrożenie, szkolenie, dostawa, bezpieczeństwo, inne.

Liczba pracowników: 48

<http://it-integra.kz>

„Holding Samgau” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: sprzedaż, opracowanie, wdrożenie, dostawa, inne.

Liczba pracowników: 15

<http://samgau.com/ru/main>

„Corporate Business Systems” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności: sprzedaż, produkcja, opracowanie, wdrożenie, szkolenie, naprawa, dostawa, usługi komunikacyjne, wypożyczenie sprzętu, bezpieczeństwo, inne. Liczba pracowników: 250

<https://cbs.kz>

Łączna szacunkowa liczba pracowników w branży IT i ICT oraz branżach powiązanych to około 70 000 osób. Przeciętne wynagrodzenie w branży wynosi od 250-500 euro na niższych stanowiskach (począwszy od programistów, administratorów systemu, proste stanowiska techniczne największych firm IT & ICT) do 4000-5000 euro na stanowiskach kierowniczych i specjalistów wysokokwalifikowanych. Pensje w sektorze publicznym i quasi-publicznym są z reguły niższe niż w firmach prywatnych. Najwyższe wynagrodzenie przysługuje pracownikom działów IT dużych firm zagranicznych i międzynarodowych oraz tradycyjnie w branży naftowo-gazowej. W odniesieniu do zatrudnienia na rynku pracy i migracji IT i ICT, Kazachstan przeżywa poważny niedobór personelu: po pierwsze, zaledwie 8% absolwentów z 4000 w dziedzinach związanych z IT i ICT wchodzi na rynek, po drugie, istnieje poważny trend emigracyjny wśród specjalistów IT w kraju - ponad 3000 specjalistów IT opuściło kraj w latach 2014-2016.

Jeżeli chodzi o efektywność rynkową firm, to wg wyników 2016 roku, sytuacja wygląda następująco:

Na pierwszym miejscu – „**Kazakhtelekom**” S.A., (dochody 601,5 mln USD)

<https://telecom.kz>

Na drugim – „**Kcell**” S.A. (dochody 429,7 mln USD).

<https://www.kcell.kz>

Na trzecim – „**Kar-Tel**” Sp. z o.o. („**Beeline Kazakhstan**”, dochody ok. 301 mln USD).

https://www.beeline.kz/almaty/about/about_company/dokumenty-kar-tel

Na czwartym – „**Mobile Telecom-Service**” Sp. z o.o. (**Tele2 Kazakhstan**, dochody ok. 189 mln USD).

<https://www.tele2.kz/corporate/payment/transfer>

Na piątym – „**Transtelekom**” S.A. (dochody 140,3 mln USD).

<https://www.ttc.kz/ru/Cabinet/>

Tak więc pięć najlepszych firm wysokotechnologicznych jest reprezentowanych wyłącznie przez sektor telekomunikacyjny. Razem generują one 1,66 mld USD.

Na szóstej pozycji znajduje się „**Zerde**” S.A. (dochody 117,6 mln USD).

<https://zerde.gov.kz>

Na siódmej – „**Logikom**” Sp. z o.o. (dochody 100,7 mln USD).

<http://www.logycom.kz>

Na ósmej – „**Huawei Technologies Kazakhstan**” Sp. z o.o. (dochody ok. 86 mln USD).

<http://e.huawei.com/kz/>

Na dziewiątej – „**KazTransCom**” S.A. (dochody 57,2 mln USD).

<http://www.kaztranscom.kz>

Na dziesiątej – „**Alma-TV**” Sp. z o.o. (dochody ok. 38 mln USD).

<https://www.almatv.kz>

V. Inwestycje zagraniczne

Tabela 9. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne netto w sektor IT i ICT w latach 2016-2018 wg działalności gospodarczej rezydentów / mln USD

	2016	I kw. 2017	II kw. 2017	III kw. 2017	IV kw. 2017	I kw. 2018
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	5,9	-7,2	0,0	9,4	14,3	3,6
Łączność	83,0	23,5	-9,7	8,1	60,6	22,7
IT i inne usługi informacyjne	32,3	-2,6	11,1	0,1	-0,6	1,6

Źródło: Bank Narodowy Republiki Kazachstanu

Tabela 10. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne brutto w sektor IT i ICT w latach 2016-2018, wg działalności gospodarczej rezydentów / mln USD

	2016	2017	I kw. 2018
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	70,0	90,9	17,9
Łączność	330,5	108,4	30,9
IT i inne usługi informacyjne	42,6	32,2	9,3

Źródło: Bank Narodowy Republiki Kazachstanu

W bilansie handlu zagranicznego Kazachstanu struktura inwestycji w IT i ICT wygląda następująco:

- międzynarodowa pozycja inwestycyjna Kazachstanu na dzień 01 stycznia 2018 roku: - 46,1 mln USD,

- napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych brutto do Kazachstanu (IT i innych usług informatycznych) na dzień 1 stycznia 2018 roku wynosi 32,2 mln USD,
- zadłużenie zagraniczne według stanu na dzień 1 stycznia 2018 roku wynosi 117,1 mln USD,
- środki pożyczone w roku 2017 wyniosły 5 mln USD.

Ponadto istnieją wszelkie powody, aby sądzić, że wraz z rozwojem Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE) „Park Technologii Innowacyjnych” wzrośnie zainteresowanie inwestorów zagranicznych, ponieważ SSE oferuje następujące ulgi: zwolnienie z ceł, podatek dochodowy od osób prawnych 0% (20%), dzierżawa gruntów - bezpłatnie, podatek socjalny 0% (11%), podatek od nieruchomości 0% (15%), podatek gruntowy - 0% (średnio 1 KZT za m²). Ogólnie obowiązujące stawki podatkowe podano w nawiasach.

Przykłady zagranicznych inwestycji w branży IT i ICT w Kazachstanie:

W 2015 r. Prezydent Kazachstanu Nursułtan Nazarbajew na spotkaniu z Przewodniczącym Chińskiej Republiki Ludowej Xi Jinpingiem zaproponował utworzenie Parku Technologicznego IT światowej klasy wzorowanego na modelu „Doliny Krzemowej”. 8 czerwca 2017 r. w ramach wizyty prezydenta Xi Jinpinga w Astanie w celu udziału w otwarciu wystawy „EXPO 2017”, między Kazachstanem a Chinami podpisano międzyrządowe memorandum o przekazaniu na rzecz Kazachskiego Uniwersytetu Narodowego im. Al-Farabi (KazNU) superkomputera jako dotacji rządu Chin. Superkomputer stanie się rdzeniem Parku Technologicznego IT i Centrum obliczeń superkomputerowych i chmurowych. Projekt ten pozwoli stworzyć jednolite centrum przetwarzania danych dla uczelni wyższych Kazachstanu, zapewnić usługi cyfrowe i przeprowadzać obliczenia o wysokiej wydajności dla projektów naukowych. KazNU, jako wiodący ośrodek nauki i innowacji, szkolący wysoko wykwalifikowanych pracowników dla „inteligentnej” gospodarki kraju, pracuje nad stworzeniem cyfrowego Kazachstanu. Na bazie uniwersytetu aktywnie działają centra naukowo-edukacyjne oraz laboratoria wiodących światowych firm informatycznych - Hewlett Packard, Cisco, Konika Minolta, Samsung, Microsoft, Alcatel, Huawei, Laboratorium Kasperskiego i inne.

14 czerwca 2018 odbyła się uroczysta ceremonia podpisania Umowy pierwszego projektu Partnerstwa Publiczno-Prywatnego w dziedzinie digitalizacji transportu w Kazachstanie „Wdrożenie i adaptacja elektronicznego systemu informacyjnego bezpapierowego obiegu dokumentów w zakresie przewozów ładunków drogą lotniczą „e-freight”. Inwestorem projektu jest partner prywatny - konsorcjum firm „TransInfoTech” Sp. z o.o. (Rosja), „SecureTechCorporation” Sp. z o.o. (Kazachstan) i „Narodowy Holding Informacyjno-Komunikacyjny „Zerde” S.A. (Kazachstan) - jako główny partner. Specyfika projektu polega na jego realizacji w całości z inwestycji prywatnych – projekt nie przewiduje wydatków z funduszy budżetowych. Koszt projektu wynosi 3,3 mld KZT. Projekt wdrożono na wszystkich międzynarodowych lotniskach Kazachstanu. Po upływie okresu ważności umowy prawo własności systemu informacyjnego „e-freight” zostanie przekazane państwu.

Państwo udziela szerokiego wsparcia międzynarodowemu parkowi start-upów IT „Astana Hub”. Trwają prace legislacyjne, w wyniku których instytucja będzie miała takie same przywileje podatkowe, jak SSE „Park Technologii Innowacyjnych”. W „Astana Hub” na dzień 30 czerwca 2018 r. znajduje się 112 projektów, 437 uczestników, 18 inwestorów, 19 ekspertów.

Organizacja wdraża następujące programy:

Program akceleracji dla start-upów technologicznych

Jest to bezpłatny program rozwoju start-upów na okres 3-ch miesięcy. Jego celem jest udzielenie pomocy w tworzeniu rentownego biznesu, atrakcyjnego dla klientów, partnerów i inwestorów. Start-upom technologicznym oferowane są przygotowania do spotkania z inwestorem, rozwój biznesu, marketing, sprzedaż i partnerstwo. „Astana Hub” promuje rozwój start-upów technologicznych o potencjale globalnym, przyspiesza rozwój biznesu i zapewnia niezbędny zestaw narzędzi, wiedzy i kontaktów przydatnych dla pozyskiwania inwestycji na dogodnych warunkach. Program skierowany jest do start-upów, które potrzebują inwestycji od 100 tys. do 1 mln USD, start-upów, które nie potrzebują inwestycji, tylko chcą zwiększyć swoje wskaźniki 5-10 razy, oraz do inwestorów, którzy zainwestowali w start-upy i teraz rozumieją, że zespołowi brakuje wiedzy, doświadczenia i kompetencji dla skutecznego rozwoju. Na początku programu eksperci przeprowadzają analizę projektu na rzecz możliwości

realizacji idei biznesowych i potencjału rozwoju projektu. Na podstawie wyników, dla każdego projektu określa się cel, przygotowuje się mapę rozwoju oraz plan pozyskania inwestycji. Dla każdego projektu jest wyznaczany osobisty mentor i ekspert - tracker, który pomaga wypracować plan działania i skupić się na wynikach. Zadaniem trackera jest skonfigurowanie procesów biznesowych start-upów, zgodnie z podstawowymi zasadami. „Astana Hub” tworzy ze start-upów efektywne firmy, atrakcyjne dla klientów, partnerów i inwestorów, poprzez wykorzystanie takich narzędzi jak tracking, edukacja i konsulting, społeczność i networking, aukcja start-upów, PR w mediach, dostęp do korporacji i agencji rządowych.

Program przedakcelacyjny rozwoju projektów start-up w mieście Astana

Celem programu jest pomoc start-upom w pozyskaniu 200 mln USD do 2023 roku. Program został uruchomiony 2 lipca 2018 roku i jest dostępny dla zespołów z całego świata. Uczestnicy programu otrzymują:

- Dostęp do materiałów edukacyjnych i wydarzeń „Astana Hub”,
- Networking z inwestorami, partnerami, klientami, organami publicznymi i innymi start-upami,
- Udział w międzynarodowych wystawach i dostęp do innych rynków,
- Pomoc w znalezieniu pracowników i tworzeniu zespołów.
- Bezpłatny całodobowy dostęp do strefy coworkingowej na okres 6 miesięcy, z możliwością przedłużenia,
- Wygodną infrastrukturę: SSE „Mega Silkway”, Expo 2017, Ogród Botaniczny, Uniwersytet Nazarabajewa,
- Szybki Internet, sale konferencyjne, sprzęt biurowy.
- Czas antenowy w centralnych stacjach telewizyjnych Kazachstanu i w innych mediach,
- Promocja w sieciach społecznościowych, YouTube i na stronie internetowej <https://astanahub.com/>
- Indywidualne konsultacje z ekspertami,
- Pomoc w strategii marketingowej,
- Indywidualne rozpatrzenie zapytań (dostęp do właściwych osób, dostęp do laboratoriów R & D itp.).

VI. Perspektywy sektora

Według analityków branżowych, w 2017 r. odnotowano znaczny wzrost trzech sektorów: handel elektroniczny, usługi i ogłoszenia online, a także finanse. Oczekuje się, że wzrost będzie dotyczył sektora handlu elektronicznego i rozwiązań finansowych, a także rozwiązań technologicznych i internetowych związanych z transportem. Rok 2017 stał się przełomowym w rozwoju technologii blockchain i technologii chmurowych w Kazachstanie, jak również w związku z wprowadzeniem w 2017 r. obszernych poprawek legislacyjnych w dziedzinie bezpieczeństwa informacji - oczekuje się skoku w rozwoju usług IT w celu zapewnienia cyberbezpieczeństwa.

VII. Uwarunkowania formalno-prawne wejścia na rynek

Wejście na rynek IT i ICT nie jest skomplikowane.

Firma zagraniczna może prowadzić biznes w Kazachstanie w następujący sposób:

- Za pośrednictwem oddziału lub przedstawicielstwa (obciążenie CIT wzrasta o 15% w porównaniu do innych sposobów)
- Poprzez założenie spółki zależnej w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w połączeniu z lokalnymi partnerami lub bez nich.
- Organizując konsorcjum z firmami lokalnymi

Procedura założenia firmy (oddziału, przedstawicielstwa) jest obecnie dość prosta i odbywa się poprzez Internet, ale będzie wymagać od lokalnego przedstawiciela przeprowadzenia szeregu działań wstępnych. Należy również wziąć pod uwagę, że obecność osobista w pracy w Kazachstanie wymaga od odpowiedniej firmy uzyskania zezwolenia na zatrudnienie zagranicznej siły roboczej. Proces ten jest skomplikowany w związku z nadmiernie biurokratycznymi procedurami i może zająć dużo czasu.

Co dotyczy barier i trudności dla biznesu, to tutaj należy podkreślić takie komplikacje (w tym mowa o korupcji), jak udział w zamówieniach publicznych, nadmierne procedury biurokratyczne w kontaktach z organami rządowymi, formalności i niechęć do pomocy większości urzędników. Jednak wraz z rosnącą liczbą usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną sytuacja się poprawia.

Jeśli chodzi o kulturę prowadzenia biznesu w Kazachstanie, należy podkreślić takie negatywne momenty jak skłonność do „szybkich pieniędzy”, niechęć do przyjmowania odpowiedzialności i powszechny (z rzadkimi

wyjatkami) brak punktualności. Czynnikiemami pozytywnymi są także wysokie umiejętności negocjacyjne Kazachstanu, gdy dość trudne problemy są rozwiązywane bez konfliktów - poprzez negocjacje.

Kultura pracy w Kazachstanie jest pełna kontrastów. Należy podejść niezwykle poważnie do wyboru pracowników, ponieważ trudno jest znaleźć odpowiednią osobę. Jeśli chodzi o poziom profesjonalny zatrudnionych specjalistów, niestety istnieje ogólna tendencja do jego zmniejszania. Ale z drugiej strony szansa na spotkanie z wykształconym pracownikiem nie jest tak mała, jak mogłoby się wydawać. Staranny dobór personelu pomoże uniknąć problemów w przyszłej pracy i zmniejszy ryzyko finansowe i utraty reputacji pracodawcy. Dla Kazachstanu jest rzeczą charakterystyczną, że wysokie wynagrodzenie nie jest gwarancją pozyskania dobrego specjalisty – dobry pracownik może pracować za stosunkowo niewielką pensję, natomiast nieuczciwa osoba może zażądać wysokiej płacy.

VIII. Aktualne formy pomocy publicznej

W grudniu 2017 roku uruchomiono Program Państwowy „Cyfrowy Kazachstan”, którego celem jest poprawa poziomu życia każdego obywatela kraju poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych. Głównym celem Programu jest stworzenie warunków do przejścia gospodarki na całkowicie nową płaszczyznę - cyfrową gospodarkę przyszłości.

Program państwowy zostanie wdrożony w latach 2018-2022 w pięciu kluczowych obszarach:

1. **„Digitalizacja sektorów gospodarki”** - transformacja tradycyjnych sektorów gospodarki Republiki Kazachstanu za pomocą przełomowych technologii i możliwości, które zwiększą wydajność pracy i doprowadzą do wzrostu kapitalizacji.
2. **„Przejście do państwa cyfrowego”** - przekształcenie infrastruktury państwowej w celu świadczenia usług społeczeństwu i biznesowi, zgodnie z ich potrzebami.
3. **„Wdrożenie cyfrowego szlaku jedwabnego”** - stworzenie szybkiej i bezpiecznej infrastruktury do przekazania, przechowywania i przetwarzania danych.
4. **„Rozwój kapitału ludzkiego”** - transformacja, która obejmuje stworzenie społeczeństwa kreatywnego i przejście do nowej rzeczywistości - gospodarki opartej na wiedzy.
5. **„Stworzenie innowacyjnego ekosystemu”** - stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości technologicznej o stabilnych powiązaniach pomiędzy biznesem, sferą naukową a państwem, a także wdrożenie innowacji w produkcji.

Wszystkie przedsięwzięcia i projekty realizowane w ramach programu „Cyfrowy Kazachstan” pomogą zwiększyć wydajność i przejrzystość administracji publicznej, zapewnić zatrudnienie ludności, poprawić jakość edukacji i opieki zdrowotnej oraz polepszyć klimat inwestycyjny, zwiększyć wydajność pracy i udział małych i średnich przedsiębiorstw w strukturze PKB. Do 2022 roku planowane jest zwiększenie udziału handlu elektronicznego w całkowitej sprzedaży detalicznej do 2,6%, stworzenie 300 000 nowych miejsc pracy w wyniku digitalizacji, zwiększenie ilości internautów do 82%, a także poziomu wiedzy cyfrowej ludności do 83%. Ponieważ program ma wpływ na wszystkie sfery życia i ma na celu poprawę życia każdego obywatela państwa, beneficjentami jego realizacji będą obywatele, podmioty gospodarcze i organy publiczne Republiki Kazachstanu.

Program skierowany jest m.in. na:

- wzrost konkurencyjności biznesu za pomocą technologii cyfrowych,
- utworzenie rządu cyfrowego poprzez zwiększenie udziału usług rządowych świadczonych online,
- rozwój kapitału ludzkiego w sferze nowych technologii,
- utworzenie infrastruktury cyfrowej i wzmocnienie cyberbezpieczeństwa.

Celem programu jest także wejście Kazachstanu do 30 najlepszych krajów świata pod względem digitalizacji w ciągu 7 lat. W związku z tym, do 2020 roku należy osiągnąć następujące wskaźniki:

- wzrost liczby miejsc pracy w sferze ICT do 192 tys.,
- wzrost udziału usług publicznych online z 35% (2017) do 80%,
- korzystanie z Internetu przez 81 % ludności, czyli o 4% więcej niż w 2017 r.,
- wzrost udziału handlu elektronicznego do 2,3%,
- wzrost poziomu wiedzy cyfrowej o 6%, do 81,5%.

Na poziomie państwowym również uświadomiono już sobie potrzebę wsparcia firm prywatnych i inicjatyw IT. Parlamentarzyści Kazachstanu w czerwcu 2018 roku zaproponowali opracowanie szeregu działań mających na celu kształtowanie i promocję prywatnego sektora technologii informacyjnych w Kazachstanie. Ich zdaniem, prywatny sektor IT w Kazachstanie nie jest traktowany należycie: w kraju praktycznie nie ma prywatnych firm informacyjnych, które są w stanie konkurować na rynku światowym. Dlatego rozwój sektora prywatnego technologii informacyjnych należy uznać za priorytet w kształtowaniu konkurencyjności kraju. Parlamentarzyści złożyli propozycję opracowania zestawu narzędzi mających na celu pobudzenie i rozwój prywatnego sektora technologii informacyjnych w Kazachstanie.

IX. Podsumowanie

Jak widać, branża IT i ICT w Kazachstanie stabilnie się rozwija. Osiągając pewne sukcesy, Kazachstan jako część szybko rozwijającego się świata cyfrowego, doświadcza również trudności i problemów związanych z wyzwaniami stawianymi przez dynamiczny charakter IT i ICT. Czego Kazachstan oczekuje od branży IT? Czy powinna ona się przekształcić w sektor gospodarki realnej z udziałem w PKB oraz stworzeniem miejsc pracy w skali porównywalnej do innych głównych sektorów gospodarki? Być może należy położyć nacisk na innowacje i tworzenie nowych produktów, konkurujących z produkcją liderów światowych sektora? A może branża IT powinna pełnić funkcję usługową w stosunku do bardziej tradycyjnych sektorów gospodarki Kazachstanu i służyć wyłącznie swoim potrzebom? Czy firmy krajowe powinny wyznaczyć sobie ambitne cele wejścia na rynki międzynarodowe, czy powinny skupić się bardziej na rynku krajowym? Aby móc połączyć siły i realizować wszystkie cele i zadania branży IT, należy przede wszystkim dojść do konsensusu w ich rozumieniu. Bez tego nie uda się osiągnąć prawdziwego sukcesu - jest to ogólna opinia specjalistów IT i ICT w Kazachstanie.

X. Główne instytucje i organizacje branżowe

Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

https://www.paih.gov.pl/o_agencji

Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Republiki Kazachstanu

<http://mid.gov.kz/ru>

Ministerstwo Gospodarki Narodowej Republiki Kazachstanu

<http://economy.gov.kz/ru>

Krajowa Izba Przedsiębiorców Republiki Kazachstanu „Atameken”

<http://atameken.kz/ru/>

Portal analityczno-informacyjny dla eksporterów Kazachstanu

<http://export.gov.kz>

„Kazachstański Instytut Rozwoju Przemysłu” S.A.

<http://kidi.gov.kz/>

„Spółka Narodowa „KAZAKH INVEST” S.A.

<http://invest.gov.kz/ru>

Narodowy Holding Zarządzający „Baiterek”

<http://www.baiterek.gov.kz/ru>

Portal informacyjno-analityczny

<http://www.energyprom.kz>

Kazachstański Związek Firm IT

<http://www.itk.kz/index.php?lang=ru>

Największy portal internetowy sektora IT

<http://profit.kz/calendar>

Narodowy Holding Informacyjno-Komunikacyjny „Zerde”

<https://zerde.gov.kz>

Astana Hub

<https://astanahub.com/>

Organizator wystaw

<https://www.iteca.kz/ru/>

I Forum Wsparcia
Polskiego Biznesu za Granicą

www.paih.gov.pl